

ОСІН 2022 № 4 (119) РІК XXX

ВАТРА

Ту мене мати породила, солодким молоком кормила, ту хочу жити умирати, де жили мій отець і мати

Сила ватряного огня

Солістки «Кичери»

Сороковий раз загоріла лемківська Ватра в Ждині, в ім'я любови до рідної Лемківщини, рідної мови і традиції. Старостували перший раз новичанин Михайло Маркович. Ватрян привитали такими словами:

«Добриден дороги лемки! Гнеска ледво сонце вийшло зза гори Магури перевертав єм ся на другу сторону і хтів єм спати але сонце повіло мі, ти знаш, мусиш до Ждині, там зачинатся сорокова Ватра. Я Вас шитких ту витам, хцу жеби Вас сонце завжди витало в лемківским краю, де-м ся вродив, де мешкам и де вмру».

По тих словах розпалено ватру. А она горіла, тріскала іскорками, а піддувана легким вітром кланялася високим поломенем ватрянам, яки гідні дописали в тім році. Хоцьки Ватра горит близко самой сцени єй дим нікому не вадит, ани ватрянам ани артистам. Протівні, не можна на оген забити. То він кумулює наши погляди, то запорука успіху Ватри, здаєся бити сторожом публики и сцени. Є мотором акції, гучит, тріщить – рве за душу. Завдяки пандемії зачали зме цінити стрічу з другом людином. Вказала она нам як тяжко жити, коли не можеме ся стрінути, разом сісти, побісідувати, засьпівати. А того року можна било ся огріти ватряним огнем, зустріти родину, знаємих, весідувати и сьпівати кілко сил старчило.

«Бавниця» - дитячий танцювальний ансамбль з Зимної Води (Україна)

Ватра горіла, тріскала іскорками

Юлія Дошна з синами Лукачом і Фомом - концерт «Солідарні з Україною»

То не лем сорокова Ватра. То тіж 75 років від акції Вісла, коли вкрадено нам гідніст. Зме понижени, травмувани по депортаціях в радянську Україну и на захід Польщи. Ювілейна Ждиньска ватра в 75 роковини депортації мусит бити місцьом и часом, де єднамєся в 75-літнім тягарі кривди, и разом виступєме проти деправації нашого людского повноцінного обличя. Мало нас не бити, а ми є. Вказало тото ювілейне сорокове Сьвято лемківской культури. Всядиль (на сцені та на Лемко стріт, під шатрами) видно било молоди обличя. Якби хтоси хотів рахувати середню віку, то била би така як Ватра - до «сороківки». Артисти то молоди люде, на котрих красьні презентувалося народне облечиня. Чудово грали и сьпівали. Не забули рідной мови, культури, переказали єй їм дідове, родиче. Ватра заповнилася молодима родинами з маленькими діточками. А то значит же зме живи, а юж недовго виросне наступна зміна и для організаторів, а и нова публіка буде.

Хочки тішили зме ся собом, чути било про війну в Україні. Не могли приїхати ансамблі, не приїхали ватряне з України, які што рік розбивали свої шатра за потінком. Люде не могли приїхати на землю предків, котру одвиджают лем раз до рока, а дітям дозволило би тото хочки на короткий час забити о війні, тривозі, котру одчуват кожен, хто перетинат східню границю Польщи.

В суботу запрошени почесни гості Ватри в Місці пам'яти вшанували пам'ят жертв акції «Вісла», зложено під пам'ятним хрестом квітя, запалено сьвічки. Кульмінаційом тих подій все є звук Дзвону Миру, котрий за справом високоповажаних гости перестерігат: «Не годится брату кривдити брата». Його голос видався як николи до того актуальним. Почесних гости 40. Сьвята лемківской культури урочисто привитав зо сцени Голова Об'єднання лемків – Григорій Троханівский:

«Witam Państwa na Jubileuszowej 40 Watrze w Zdyni. Witam Was w tym szczególnym dla Łemków miejscu i w tym szczególnym czasie. Jest to czas kiedy świętujemy okrągłe rocznice. Pierwszą taką okrągłą liczbą jest 150 bo to dzisiaj mija 150 dzień brutalnej inwazji pozbawionych czci i wiary w Boga Rosjan, którzy kradną, gwałcą i mordują Ukraińców i niszczą niepodległą Ukrainę.

Ukrainę jakże nam Łemkom bliską. Gdyż istotną część Łemków jest uważana albo sama się uważa za część tego narodu. Ale te 150 dni pokazały jeszcze coś ważnego, że ten naród ukraiński jest też bliski narodowi polskiemu. I ja mam nadzieję, że to braterstwo które zawiązało się w przeciągu ostatnich 150 dni przetrwa przez kolejne stulecia. Tego nam wszystkim życzę.

Зміст:

❖ Обкладинка:

Староста Михайло Маркович запалят 40 Ватру. Зліва Адам Вев'юрка, справа Михайло Баюс

❖ Фотографії:

А. Вев'юрка, А. Буковска, В. Гойсак, К. Палушек, Т. Жеплінський, Г. Пацан, <https://cutt.ly/5NkoURn>, <https://cutt.ly/rNko11p>, <https://cutt.ly/INkoP95>, <https://cutt.ly/0NkoA5s>, <https://cutt.ly/cNkoGo3>, <https://cutt.ly/vNkoDx9>

- 2 СИЛА ВАТРЯНОГО ОГНЯ - А. Буковска
- 7 ПРОСТІР СЛОВА 2022 - К. Ковальска-Креміньска
- 7 ВОДА З ЧАРІВНОЇ КРИНИЦІ - М. Сидор
- 9 ЗАГАЛЬНОЦЕРКОВНА ПРОЩА ГРЕКО-КАТОЛИКІВ НА СЬВЯТУ ГОРУ ЯВІР - Кир А. Троханівський
- 10 ТРЬОХ ЄПИСКОПІВ НА КЕРМЕШУ ВЕРХОВНИХ АПОСТОЛІВ СЬВ. ПЕТРА І ПАВЛА В КРИНИЦІ - Кир А. Троханівський
- 11 НА ПРАЗНИКУ В РОЗДІЛІ - о. Г. Пацан
- 12 ВІРШІ - В. Шляхтич
- 13 А НА ЯНА, НА ЯНОНЬКА ГОРІЛА НАМ СОБІТОНЬКА - д-р В. Гойсак
- 14 ДИТЯЧА СТОРІНКА - д-р А. Барнат, Кир А. Троханівський
- 16 ЯК ДАВНО НА МАТКУ БІЖУ... - д-р В. Гойсак
- 17 ХВИЛИНА З МИНУЛОГО - А. Вев'юрка
- 21 ВЕРТАЙМЕ ДО ДАВНИХ ІМЕН - А. Вев'юрка
- 22 В ПОРОГАХ ЛІГНИЦЬКОГО ЛІЦЕЮ - А. Вев'юрка
- 23 УПОКОЇЛИСЯ
- 24 ІНФО ЗА ЛЕМ-ЧАСОМ - В. Шляхта
- 25 ПРИПОВІДКИ - І. Рубич
- 27 СЬВЯТО ЛОСЯНСКИХ МАЗЯРІВ - П. Морох
- 27 МАМО, А ТОТО ШТО?
- 28 З МОЙОЙ ПОЛИЧКИ

Szanowni państwo, w tym roku obchodzimy też 75 rocznicę akcji „Wisła”, w wyniku której ludność ukraińska południowo-wschodniej Polski, na którą składały się grupy etnograficzne Łemków, Bojków, mieszkańców Nadsania (czyli okolic Przemyśla), Chełmszczyzny oraz południowego Podlasia zostały wysiedlone. Najpierw na Ukrainę w wyniku wymiany ludności polskiej i ukraińskiej, a później w 1947 roku na północne i zachodnie ziemie Polski. Wczoraj 22 lipca 2022 roku moja mama obchodziła swoje 80 urodziny. Siedzi tutaj wśród widzów i jest dzielną Watrą, która od dziesięcioleci przyjeżdża w to miejsce. 75 lat temu moja mama miała niespełna 5 lat. I była małą dziewczynką, która z przerażeniem patrzyła w oczy swoich równie przerażonych rodziców, którzy nie potrafili jej wytłumaczyć dlaczego są wyrzucani ze swojego domu w Wawrzce.

I dlaczego wywożą ich do Niemiec - bo wówczas dzisiejsza Szprotawa częściej była jeszcze nazywana Sprottau. Niewątpliwie te przeżycia, te wydarzenia pozostawiły ślad na psychice dziecka, niewątpliwie pozostała trauma. A dzisiaj już doskonale wiemy że takie traumy przekazywane są przez całe pokolenia kolejnym młodszym pokoleniom. Ale dzisiaj takich mam, rodziców z małymi dziećmi, przerażonych, uciekających przed wojną, jest w Polsce tysiące a może setki tysięcy. Dzisiaj to Polacy tym dzieciom i tym mamom pomagają z wielką ofiarnością. Robią wszystko żeby ta trauma była jak najmniejsza. Za co w imieniu ofiar i swoim chcę jeszcze raz podziękować. Zastępca burmistrza Gorlic pan Łukasz Bałajewicz podczas walnego posiedzenia zjednoczenia Łemków w kwietniu tego roku powiedział, że przyjmując dzisiaj na Ziemię Gorlicką kilka tysięcy uchodźców Polacy spłacają swój dług za Akcję „Wisła”. To były bardzo ważne słowa, za które dziękujemy. Ważne słowa, bo są to słowa zrozumienia. Dzięki zrozumieniu nasza trauma związana z Akcją „Wisła” zniknie. Bo my nie przestaniemy pamiętać o samej akcji „Wisła”, ale dzięki zrozumieniu naszego bólu przestaniemy przekazywać traumę kolejnym, młodszym pokoleniom.

Ostatnią rocznicą, o której chciałbym wspomnieć jest 40 jubileuszowa Watra. 40 lat temu nasi dziadkowie, ojcowie wymyślili jak przeciwdziałać Akcji „Wisła” i wymyślili spotkania, coroczne spotkania po to żeby zapytać się swego dawnego sąsiada: „Jak minął mu rok?”, „Co u Ciebie słychać?” My wszyscy z Dolnego Śląska, Ziemi Lubuskiej,

Ukrainy, Kanady, Stanów Zjednoczonych, spotykamy się po to, żeby się poznać. Na nowo się odkryć. Nasi dziadkowie spotykali się żeby odnaleźć rodzinę, sąsiadów ze starych domów. A my się poznajemy, odkrywamy na nowo. Również odkrywając swoją tożsamość narodową.

Ta Watra i te 39 wcześniejszych nie powstała by gdyby nie wspaniali odpowiedzialni ludzie, którzy ją tworzyli i tworzą. Mam na myśli Piotra Czuchę, Stefana Hładyka, naszych obecnych mentorów Stefana Kłapyka, Wasyla Szlantę i nieżyjącego już Jana Trochanowskiego, a także Aleksandra Masleja, Bogusława Saleja, Emila i Wiktoria Hojsak, Annę Barnat, Natalię Hładyk, Grzegorza Suchanicza, Andrzeja Klimasza, Stefana Łukaczyna, Łukasza Gybę, Lidie Tylawską. Oczywiście nie wymienię wszystkich organizatorów, bo przecież mamy grupę około 30 wolontariuszy. Odpowiedzialnych młodych ludzi. Są odpowiedzialni za swój naród, za tożsamość. Są odpowiedzialni za Łemków którzy tu przyjeżdżają i mogą poznać swój dom – Łemkowszczyznę, po to żeby w ich sercach ten ogień łemkowski nigdy nie zgasł. Są odpowiedzialni za naszych gości aby Ci poznali nasze otwarte łemkowskie serca.»

Серед запрошених гості слово взяли: Митрополит Перемишляно-Варшавський кир Євген Попович, єпископ Горлицький кир Паїсій Мартинюк, посол польського Союзу Володислав Косіняк-Каміш, рідна Сеймику малопольського воєводства Ядвіга Вуйтовіч, Староста горлицького повіту Марія Губала, Генеральний консул України в Кракові В'ячеслав Войнаровський, Віит гміни Устя Руске Збігнєв Людвін, члени спільної Комісії уряду і меншин д-р Мирослава Копистянська і д-р Григорій Купрянович, віцемаршалок вармінсько-мазурського воєводства Мирон Сич і інші.

Програму Ватри найдете на www.watrzdynia.pl, не буду представляла поодиноких акцій. Шитко ся змінят, пам'ятаймо же в часі двох пандемічних років головна сцена творила майже 100% ватряної програми. Тепер, юж як все на Святі лемківської культури, крім головної сцени, паралельні функціонують інші «сцени», де кожен може знайти щось для себе. Виспортували лемки і лемкині могли брати участь в Спартакяді, наприклад різати дирва, силуватися на руку, цвітити йогурчи доїти на час корову. Наймолодші вчилися гарді рисувати, робити лемківське оригами чи декупаж - то учасники Ватрочки. Засе Майстерня то місце стрічи і маленьких і дорос-

лих. Шитки могли пізнати таємницю робління писанок, малювання ікон на шклі, навчитися вишивати. А тоти што глядають ищи чогоси іншого могли зайти в Літерацке шатро, де можна спіткатися око в око з професором, артистом, політиком и людьми такими як ми сами – спрагненима неспутаной дискусії і обміну думок. В тім році учасниками Простору слова били др Вікторія Гойсак, Шимон Моджейевські, Мацей Гурни, Марія Стшелецка, Пйотр Семьон, Мацей Строїньські, проф. Богдан Гальчак. Ватряна хижка замінилася в Простір образу: пригадано шитких старостів попередніх Ватр в роках 1983-2022 та презентувано там тіж праці надослани на конкурс «Лемківщина оком дітини». В сипанци створено Простір звуку, де можна було слухати оповідань люди які юж одийшли, а їхнє свідокство про минуле житя в Горах може перенести нас в минуле. Про 30-літя кварталника «Ватра» оповідала вистава «Перший вільний лемківський часопис по 1947 році», зложена з 12 плянш. Пригадує она історію часопису, люди які є фундаментом діяльності ОЛ і цілою лемківської громади, вказує головни стежки якими гнеска прямує кварталник. Друга вистава то «1947: Акція «Вісла» на Лемківщині.» Била то вистава історичних документів з архіву ІПН і фотографій.

Тож яка била тота сорокова Ватра? Сами си одповідже, што з той богатою оферти ся вам подабало, певно найдутся и таки што скритикують шитко. Як то повідають «ищи ся такий не вродив, жеби шитким догодив». Є тіж проста рада для невдоволених - поможте при організації 41 Ватри, ради вас чекаме. А яком буде чергова Лемківська ватра в Ждині? Віримо, же з великом репрезентаційом лемків з України. І же як все буде гріти наши серця, додавати потрібной нам сили і єдності. Бо як голосило на шитки страни гасло 40 Сьвята лемківской культури: «Єдніст дає силу!»

На кінець зачитую лист, який отримали зме од лідера рок-гурту «Широкий Лан» з Києва, який то гурт мав виступати на ватряной нічній сцені.

Слава Ісусу Христу!
Слава Україні!

Брати і сестри, любі українці!

Вже більше як 150 днів ми знаходимось в стані великої відкритої війни з підступним і хижим ворогом.

8 років гібридної війни Росії проти України для нас не пройшли марно - ми готувались, ми воювали, ми вчилися протистояти запеклому ворогу. Та що тут вчитись? Ми просто згаду-

вали те, що є в нашій крові - жага до волі і свободи!

«Воля або смерть» - з таким гаслом 24 лютого цього року ми стали зі зброєю в руках на захист своєї землі. Вперед нас вела і веде не ненависть до ворога, хоча її також не бракує. Нас веде любов до України, любов до наших дітей, до батьківських земель, до традицій, до нашої ідентичності. І то, мабуть, є найкращою мотивацією не опускати рук. Бо як не ми, то хто?

Брати і сестри, сьогодні я б мав зі своїм ансамблем виступати на фестивалі Лемківська Ватра перед такою поважною і милою мені аудиторією. То була моя мрія. Я завше хочу пізнавати українців за межами України. Ну і де ще можна зустріти стільки світлих, приємних і щирих людей, як не на Лемківській Ватрі?

Та не судилось мені цьогоріч бути з вами. Замість гітари в своїх руках я щоденно тримаю кулемет, а мікрофон мені замінила військова радіостанція. Я вірю, що попереду нас чекає перемога, а ми мусимо до неї вперто йти. Йти попри всі негаразди і втрати. Йти, щоб нашим дітям не довелось торувати цю дорогу.

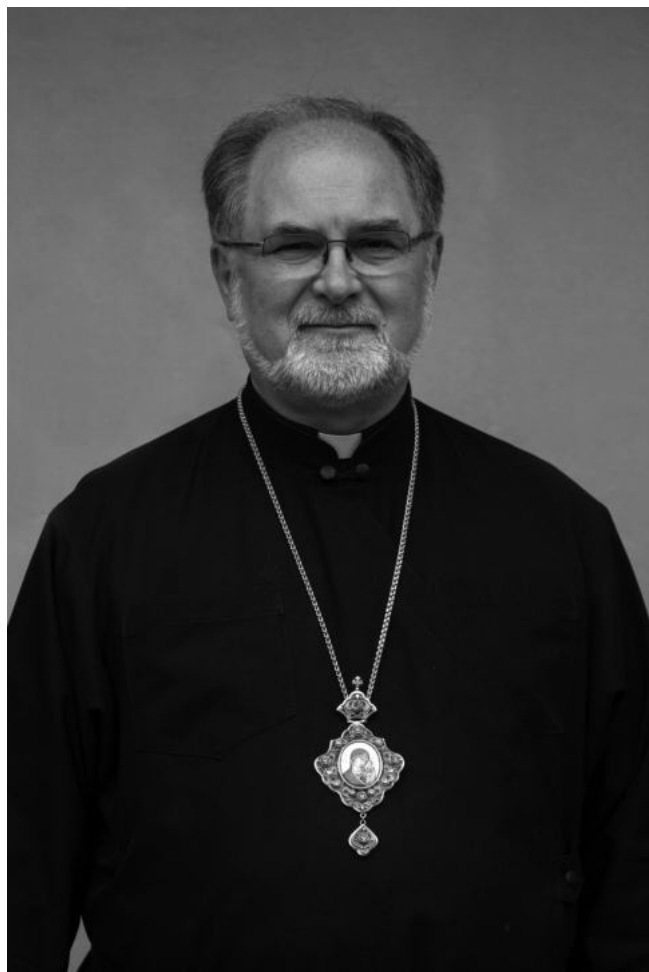
Користуючись нагодою я хочу вам від щирого серця подякувати за підтримку і допомогу! З початком російського повномасштабного вторгнення саме ви стали міцною і надійною опорою для вимушених переселенців з України.

Я дякую вам за допомогу для українського війська, яка на правду є відчутною! Волонтерський рух у Польщі серед українців є одним з найсильніших! Я дякую вам, за те, що у ваших серцях живе ота щира українська душа і ви її бережете!

Маю надію на Бога, що в наступнім році я особисто зможу розділити з вами тепло Лемківської Ватри!

Я наразі бажаю вам гарного настрою, доброго здоров'я і бавтеся на зло москалям! Бавтеся і за себе, і за нас, за тих, хто на фронті зі зброєю в руках! Смійтеся, радійте, бо ж всіх вас зібрала до купи рідна Лемківська Ватра!

З глибокою повагою,
Лідер рок-гурту «Широкий Лан» з Києва,
Боець Збройних Сил України,
Ваш брат по духу і крові
Святослав Бойко.
Честь маю!

З нагоди 45 уродин Еміля Гойсака, члена Головної управи Об'єднання лемків, голови Об'єднання лемків в роках 2014-2016, редактора «Ватри» складаємо побажання міцного здоров'я, радісних переживань в родинному крузі та Божих ласк на многая і благая літа!

Редакція «Ватри» і
Головна управа ОЛ

*Всечесніший владико Володимире,
Витаєме Вас з 65 літтям!
Най Всевишній Господь Бог обдарит
Вас здоров'ям, щастям, радістю та
шиткима своїма ласками. Най віра
і надія наповняють Ваше серце, любов
Спасителя най ніколи Вас не опу-
стит, а Пресвята Богородиця завж-
ди покриват Вас своїм омофором.*

Головна управа Об'єднання лемків

Складаємо щирі вітання члену Головної управи Об'єднання лемків, голові Об'єднання лемків в роках 1997-2000. Олександрови Маслею з нагоди 65 уродин. Бажаємо дальших творчих звершень, доброго здоров'я, на-
снаги у всіх починаннях на благо лемківської громади

Редакція «Ватри»
і Головна управа ОЛ

Простір слова 2022

 ТЕКСТ КАТЕРИНА КОВАЛЬСКА-КРЕМІНЬСКА

Кожного разу, коли я думаю, що наступний рік буде для нас нарешті легшим, стається те, чого ми, можливо, очікували, але все одно вірили, що буде інакше. Так і є в 2022 році. З одного боку, ми дуже тішилися на цьогорічну Ватру в Ждині, з іншого – важко було забути про те, що відбувається в Україні. По-людськи, з одного боку, ми сумували за нормальним форматом нашого лемківського життя, з другого, всі наші думки були з нашими родичами і знайомими в Україні. У форматі цьогорічного Простору Слова ми свідомо не торкалися воєнної тематики. Команда проекту ще на етапі підготовки ствердила, що ще буде час зіткнутися з цією темою, а цього року нам треба згадати про ті аспекти лемківства, які нас найбільше поєднують.

В п'ятницю, під час зустрічі, яку провадив Григорій Суханич, др Вікторія Гойсак презентувала всім присутнім книжку «Лемківські етимології». Потім ми вернулися до теми пам'яті і лемківських кладовищ - діяльність Товариства «Магурич» від 1996 року в бесіді зі Святославом Гальом представив Шимон Моджеєвські.

В суботу «Правові аспекти акції Вісла» обговорили проф. др габ. Богдан Гальчак (Зеленогірський університет), др Давід Міхальські (Правничий факультет Гданського університету), др Анрій Стец (Інститут правових наук Зеленогірського університету) і проф. др габ. Роман Дрозд (Інститут історії Поморської академії в Слупску).

В програмі була також пропозиція для найменших. Я мала честь представити книжки Марії Стшелецкей «Бескид без кіту» та «Бескид без кіту — зима», які вказують дітям красу Лемківщини та її культуру. Тут хочу звернути Вашу увагу на програмну пропозицію Раді-

о-Лемко і нагадати, що програму з елементами цієї зустрічі можна знайти на сайті Радіо-Лемко у закладці «Склад Авдицій» (Архів). Пам'ятайте, що також всі попередні номери нашого квартальника постійно архівуються в цифровому виді. Рекомендую повертатися до них час від часу і згадувати собі рідне слово. Програма Простору Слова, як щорік, була теж збагачена зустрічами з загальновідомими прізвищами літератури з «верхньої полицки» (Мацей Гурни, Пйотр Семьон, Марія Стшелецка).

Вода з чарівної криниці

 ТЕКСТ МАРІЯ СИДОР

Лемківська Ватра в Ждині все є вписана в наші родинні вакаційні пляни. Рік тому мала-м різні думки. А же то дуже гроши, же не знатя ци буде погода, ци будут знаєми, бо в кінці кількість місц була обмежена, а же то тяжко з тима дітисками так їхати, пакувати што потрібне, а і пилнувати жеби ся жодне не стратило. В тім році не мала єм таких дилематів, барз а барз хотіла єм їхати на ювілейну сорокову Ватру.

2022 рік од початку не одпущав, цілий час напруга, десятки планів и мрій до реалізації. Оказало ся, же шитко вийшло інакше, ніколи зме ся не сподівали таких подій. Вчуса покори, терпливости і змобілізую кожную клітинку мого тіла до боротьби о хоц маленьку іскорку надії на ліпше заран.

Авторська презентація книжок Марії Стшелецкей, зліва ауторка статті

Сорокова Ватра то біла Ватра родин.

Могло би ся здавати, же тот рік зачався для нашої родини чудово, 6 січня вродився нам синочок Данилко, таке маленьке щастя і то на Велию. На жаль, тоту атмосферу родинного сповнення знищив початок війни. Не буду ся розпусувати о тім што ся діяло на початку війни в Перемишлі і што тирває дотепер, бо і не про тото хотіла єм писати. Єдного дня будишся, отверяш очи і розумієш, же більшість річи котри громадиш при собі протягом життя, не забереши як би треба було, не дай Боже втікати. Перше і найважливіше - то наши близки, родина, безпека діти. І розумієш, же мусиш вийти зо своїой стрефи комфорту, и зробити шитко, што підповідат ти сумління. Одкальси береш в собі силу і фізичну і психічну та идеш до переду, помаціцьки, малима кроками, але идеш. Не позерашся за себе, бо не є на то часу і сили, бо важливе є тепер, тот момент і тото што буде. Тоту силу кожен має в собі, єдним вистарчит кава і чеколяда, а інчи гядають стимуляторів, яки помагають розпалити вогник віри. Тіж потрібую кави, але зрозуміла-м, же моїм «паливом» є час Ватри. Ватра то черпаня води з чарівной криниці, живой води яка дає силу, яка скріплює.

Наши приятели повіли, же сорокова Ватра то била Ватра Родин. Приїхало дуже молодих люди з візочками, з маленькими диточками, яки ищи не знають ходити, та и з кустаршима, яки били учасниками Ватрошки, а и таких, яки самодільні без родичів літали по ватрянім поли, лем часто «мельдувалися» родичам, котри сідили під шатрами. Може так є што рік, лем ми того не спостерігаме? Як малося 18 років то їздилося зо знаємима, як ся має 40 то прїжджаме з дітьми а и знаєми тіж прїжджають зо своїма дітьми.

Прїїзд на Ватру то тіж проща на Сьвяту Гору Явір, то тіж пам'ят про тих што одийшли, вдаріня в Дзвін миру, сьвята Літургія в каплиці при ватрянім поли.

Люблю вертати до Ждині, люблю привозити ту наши діти і вказувати як минуле поєднуєся з тим што сучасне. Хочу, жеби діти знали одкаль їх коріня, і жеби било то для них так само важливе як и для мене. Думам тіж, же и для сінглів, для родин, для бабусь и дідів, для діти, для молоді штоси цікавого ся

найшло. Єдни обзєрали виступи на головній сцені, други хотіли почути, што цікавого в літератцким шатрі, в сипанці можна било почути голоси з минулого, купити пацюрки, кривулки, кульчики, вишивани сорочки, діти вчилися на верштатах робити лемківське орігамі, декупаж, куїлінг, рисували а и мочили ноги в потічку, інтегрувалися. В майстерні вчили ватрян робити писанки, дерев'яни забавки, малювати ікони на шклі та дуже інших цікавих занят зрихтували організатори. Хто хотів міг спрібувати силування на руку, різання дровци пограти в «сітку» а и з «тиского» чути било музику та сьпів. Часом навіт коротка бесіда на Лемко Стріт дає почутя, же вартало приїхати і творити спільни спогади.

Вам шитким, яки працюєте при Ватрі хочу подякувати за тото, же ся вам хоче зорганізувати таку величезну подію, за тото, же попри тому, же жиєте в ріжних частинах Польщи а може і сьвіта знатєся добєсідувати і створити тот винятковий простір, де кожен може знайти штоси для себе і не лем брати участ в подіях, але тіж їх творити. На мою димку, атмосфера ватряного поля то явище, якого не годен вирежисерувати. В єдним часі, під єдним небом така сила - люде, яки зо щирим усьміхом тебе витають, звідуються што в тебе чути, як зо здоровльом і слухають тебе, бо хочут. И ти тіж хочеш послуhati, што в них. Тота отвертіст на другого човека і зичливіст мене тішит, помагат мі думка, же сут люде для котрих тіж важливым є то, же маме подібни сьвіт цінности, і же до тих спогадів з 40 Ватри будут вертати коли їм то буде потрібне, так як і я буду радіти тим спільним ватрянім часом, аж до наступной стрічи, може аж на наступній Ватрі.

Ту треба добрі думати...

Загальноцерковна проща греко-католиків на Сьвяту гору Явір

Перед початком 40 Лемківської Ватри в Ждині, в п'ятницю 22 липня 2022 року, мала місце традиційна загальноцерковна проща греко-католиків на Сьвяту гору Явір на Лемківщині. До того сьвятого місця, в котрому в 1925 році Пресвята Богородиця об'явилася кільком місцевим жінкам, приходять вірні з різних частин Польщі, України і Словаччини.

В п'ятницю о 9:30 год. відслужено Молебен до Пресвятої Богородиці, а після нього розпочалася Божественна Літургія, яку очолив архієпископ і митрополит Перемиско-Варшавський владика Євген Попович. Разом з митрополитом співслужили владика Володимир Ющак - єпископ Вроцлавско-Козьмінський, владика Аркадій Троханівський - єпископ Ольштинсько-Гданський, та священники з всіх трьох єпархій у Польщі і з Словаччини.

Під час Божественної Літургії зі словом проповіді до учасників прощі звернувся владика Володимир Ющак, який пригадав, що за юж в 2025 році виповниться сто років від події об'явлення Пресвятої Богородиці на Сьвятій горі Явір. Засе о сім років будемо відзначати 100-річчя від дня посвячення каплиці блаженным владикою Йосафатом Коциловским. Зато проповідник звернув увагу на то, же маме юж гнеска розпочати духовну підготовку до тих великих ювілеїв. Владика заохочував тіж би задуматися над питанням: што для кожного і кожної з нас є правдивим скарбом? За словами єпископа, найбільшою цінністю кожного греко-католика повинна бити Сьвята Церква, ей сьвята віра, тот сьвята гора Явір, рідни землі, рідна мова, родинни традиції і звичаї, яких передали нам родиче.

Після закінчення Божественної Літургії вірні процесійно обійшли довкола храм і затрималися при криниці, де бив звершений Чин малого освячення води. Відтак юж освяченою водою владика Аркадій окропив шитких присутних.

Вгорі: Процесійний обхід довкола каплиці. Нижше: Паломники яки мандрували від Лютіни на Гору Явір.

Вартат зазначити, же під час цьогорічної прощі на сьвяту гору Явір більшість прочан становили прибули в Бескиди, як тіж тоти, што приїхали на Лемківську Ватру, мешканці північних і західних земель Польщі. Присутніма били тіж численні воєнни біженці з України і місцеві парафіяни.

На Сьвяту гору прийшла тіж 30-особова група паломників, яки від понеділка мандрували паломницькими стежками від Лютіни на Словаччині. Прошу попровадив о. Григорій Пацан. Окрема група приїхала з о. Андрієм Михайлишином з Вроцлава.

Трьох єпископів на кермешу Верховних Апостолів Сьв. Петра і Павла в Криниці

ТЕКСТ кир АРКАДІЙ ТРОХАНІВСКИЙ

В неділю 10 липня 2022 р., греко-католицьку парафію в Криниці, відвідали владыки: Архиепископ-емерит Ігор Ісиченко з Харкова, владыка єпархії Верховних Апостолів Сьв. Петра і Павла з Мельбурн (Австралія) Микола Бичок і єпарх Ольштинско-Гданский, владыка Аркадій Троханівский, який очолив Божественну Літургію у храмі. Єпископи відвідали парафію в часі Синоду Єпископів УГКЦ, який мав місце в Перемишлі.

В тот ден парафія відзначала храмовий празник Верховних Апостолів сьв. Петра і Павла.

У Літургії співслужили: о. Євген Гавришин з Бучацької Єпархії, о. Тарас Жеплинський з Патріяршої Курії - з Департаменту Інформації УГКЦ і о. Мирон Михайлишин. Парох місцевої громади, о. митрат Іван Піпка, послужив у Тайні Покаяння.

В проповіді владыка Аркадій ставляв питання о нашу сьвятість: «Кожна людина потребує святості у своєму житті, але як нам сьогодні розуміти слово «святість»? Чого очікувати від людини? Чи це надзвичайна людина і морально досконала? Найпростіше, можемо сказати, вона взята з-поміж нас, тобто, вона подібна до нас, а одночасно, треба на цьому наголосити, вона дуже виняткова. На чому полягає ця винятковість? Вони також змагалися з сумнівами, неодноразово це були великі грішники, які перейшли дорогу навернення і стали ревними християнами. Можемо сказати, що вони йшли за кимось, кого інші не бачили. Пригадую вам також двох Верховних Апостолів Петра і Павла, яких життя було зовсім протилежне до себе, але об'єднала їх слабкість, їх незрозуміння найперше для Божої науки та, вкінці, перемога і глибока віра в Бога. Кожен на землі має до виконання завдання призначене Господом Богом.

Виконуймо цю нашу працю добре, а тоді засвідчимо про нашу вірність, чесність, засвідчимо про це, що хочемо добра наших ближніх, а не тільки свого. Нехай Верховні Апостоли будуть для нас зразком, щоб у житті ми вміли йти за Божим голосом і бажали почути цей голос і жили даним словом нащодень.»

На закінчення Божественної Літургії достойних гостей привітали наймолодши парафіяни і представники парафії, а до місцевої спільноти звернувся владыка Ігор Ісиченко з Харкова, який подякував за свідоцтво віри, яким греко-католики з Лемківщини діляться з біженцями з України. Подякував за вірність Богові й традиції предків, яка прийшла на тую землю з Галичини. З празником привітав тіж місцеву спільноту владыка Миколай Бичок з Мельбурн.

Після Літургії мало місце мирування і благословення шитких прибулих до храму. Належит підчеркнути, же Літургію сьпівав парафіяльний хор – «Благовіст», який з кожним роком підносить свій мистецький рівень. З нагоди празника прозвучало для шитких згаданих многолітствіє. В другій частині криницького Кермешу присутні зустрілися на урочистім обіді для шитких - парафіян і гостей.

Зліва: Владыка Мельбурн Микола Бичок, Владыка Ольштинско-Гданский Аркадій Троханівский, Архиепископ-емерит з Харкова - Ігор Ісиченко.

11 На празнику в Розділлі

ТЕКСТ О. ГРИГОРІЙ ПАЦАН

Спільна фотографія учасників
кормешу

21 вересня 2022 р. Б. наша греко-католицька парохія в Розділлі мала своє кождорічне свято в празник Рождества Пресвятої Богородиці, своєю покровителькы. Тогорічны торжества розпочалися вечером 20 вересня великом вечірньом з литійным ходом довкола церкви. Службу Божу в сам ден празника, як головний служитель, правив о. протоєрей Петро Павлице, краківсько-горлицький декан, як тыж о. Петро Цівюк з Тарнова, о. Мілан Сисак з Волиці при Меджилабірцях, кс. Рафал Брей з місцевої римо-католицької парохії

і о. Григорій Пацан, місцевий парох. В тайні покаяня служыв о. Петро Качмар з Лоси. В проповіді о. Мілан повідали про Божий дар, яким єст дитина, на основі практыкы власного живота, даючи автентичне свідощтво з перипетій перед народжыньом свого сына Йоакыма. На кінець Службы о. Мілан сповнили чин Малого Посвячыннє воды, котром пак окропили цілу церкву. Церковну молитву закінчило мирування олійом поблагословеным на вечірні. По богослужыню парохіяни привитали свого нового пароха. Радіст парохіяльного свята парохіяни і гости продовжували при святотчнім столі, серед бесід і веселого сьпіваннє.

На святі крім парафіян роздільської церкви, котры сут мешканцями Розділля, Боднаркы, Вапенного, Липинок і Перегримкы, мали зме велику приємніст гостити мешканців Горлиц, Санкови, Маластова, Запалова што під Ряшевом, Любіна, Пшемкова і Хойнова. Кєд ся сідило при святотчным столі мож было почути і взрити задоволеннє парохіян і гости з довгожданой можливости молитви в роздільській церкви, як і зо спільного празднуваннє. Чуєме в собі велику радіст, же цілком скоро знали зме ведно зорганізувати дашто, чого зме в нас юж давно не мали.

Шыткым жертводавцям, котры од років підтримуют ремонт нашой церкви щыре «Боже заплаті!» Пам'ятаме на Вас в наших молит-

Церква в Розділлі

вах. Празднична Служба Божє служылася о Боже благословіннє для парафіян і жертводавців, вдяка котрым - хоц ремонт дальше тырває - могли зме тогорічне свято празднувати во власнім храмі.

Парафіяни з парохом Розділля
cerkiewrozdziele.pl

Иде осін (на говірках)

Ищи літо а смотр, осін
Боками пхатся в Карпати
І до зими буде гостьом .
Нияк буде єй вигнати.

Сипне золотом по дубах.
На отаву зимну росу.
Студінь. Скочит зуб на зуба.
Чути, як кашляє хтоси.

Роками вшитких обділит.
Ні, никого не оmine.
Хоц є таки, што би хтіли
Вес час бити молодиме...

Ищи кус а срібло шмарит
На голови, не лем стріхи.
Вітром дихне в кожну шпару.
Хто зна, за чий то гріхи?

Рідне слово

Ти завжди зі мною було
Слово ти моє
І в чужині не приснуло
Не вбили тебе
Випивав тебе з дитини
Від своїх батьків
Вірив в свою Україну
З дитячих років

Рідне слово ти мов святість
В серці ніс тебе
Тому завжди я багатий
Серце рідним б'є
Сьогодні сини і внуки
Тебе в світ несуть
Знаю ні орли ні круки
Тебе не вкрадуть

Про своє рідне (сонет)

Боже, як люблю я своє
Рідненьке слово, чи світлину.
Чую, як серце громом б'є.
Думками у край рідний лину...

З хмар журавлине «кру» читаю.
Ворони «кра» на батьків груші...
Груші нема. І хоч це знаю,

Арсенко Гойсак
знає зберати
гриби.

Думками там летіти мушу.

І лечу там у вечір, ранок...
Думками краєвид знімаю.
Осінній нині він над Сяном.
В думках, на стару церкву гляну...
Вона, як серце мого краю
- Мовчки молитвою співає.

Улюблений НАРОДЕ

Ні, НАРОДЕ, ти не бідний -
Маєш землю й мову рідну,
В тебе - прадіди й онуки...
Візьми все у свої руки
І неси, неси в майбутнє,
Повстань гордо проти трутнів,
Що собі подібних плодять,
Мій улюблений НАРОДЕ!

З Богом життя не страшне (сонет)

Якщо приймемо БОЖУ ВОЛЮ,
життя не буде нам страшне.
Любов обмежить силу болю,
що наше тіло долу гне.

Якщо я свОго Бога мОлю -
прийму усе, що Він дає.
Мій дух не є билина в полі -
мій дух цілющу ВОДУ п'є...

Повірмо, що ми БОЖІ ДІТИ.
Бог добрий батько на всі дні.
Ми несемо Йому молитви
в години радісні й сумні.

Так БОЖІ ПРАВДИ будуть жити,
як все зелене навесні.

З повагою **Василь Шляхтич**

А на Яна, на Янонька горіла нам собітонька

Найкоротша ніч в році - то в народним календарі ніч на св. Яна, тобто свято Різдва Івана Предтечі в церковним календарі. В Карпатах в бойків, гуцулів, лемків існує тіж назва «собітки» - забави молодих при огниску, котре називається власні «собітком». Свято Івана Купала або св. Яна знане вшитким слов'янам і має барз давню історію. Тота ніч повна чару, ріжних звичаїв, можна навіть

назвати ей «слов'янськими валентинками», а найбільше то хибаль співанок купальських (співаних при збераню зіля, плетію віночків, дівочих хороводах) і собіткових (співаних при ватрі). В тих останніх сут просьби до св. Яна, жеби собітку розпалив, зіля поблагословив, сут жарти, в котрих дівчата сміються з хлопців, же впечут ім «чорну кітку», а хлопці з дівчат.

Вшитки знаме, же тот хто найде той ночі цвіт папортини, буде щасливий в любови. А чи знаме, же в Карпатах давно верховинці глядали цвіту рути? Рута квітне на жовто, лем в тоту чарівну ніч розквитат на червено. Хто найде червений квіт рути, може здобути серце вибранки чи вибранця. Легенду тоту однайшов Володимир Івасюк і сталася она основом його знаной пісні «Червона рута».

Тепер юж в лемківських селах молодь не сходиться на собітки, тож спрібували зме одновити давну традицію і вказати ей дітям. В Маластові над річком в Петра і Теодори Гойсаків «на собітки» зишлися родини з дітьми. Било спільне збираня зіля і плетіня віночків, скаканя през огниско і діти, і родичів. Дівчата пустили віночки за водом і ишли за нима ріком, смотріли, де і як плинут, а хлопці юж

Дівчата пустили віночки

Вшитки учасники співають

чекали долов і вінки імали. Співали зме собіткові співанки, некотрим знани з репертуару ансамблю «Лемківський перстеник», лем же тим разом не бив то виступ, не било глядачів, робили зме тоту натуральні для збережіня обряду, а не на показ. Вшитки учасники дістали тексти і співали. Пригривала імпровізувана капеля Настки і Любка. Як ся зачало змеркати, з лісу вийшла правдива відьма, шмаряла до огниска старе зіля, чарувала і приготувала на огни магічні страви.

На конец наймолодши весело мандрували в темности луками з походнями, а над собітком летіли в ніч співанки, котрі в тот момент еднали три покоління маластів'ян і їх гости.

Настка Гойсак грає а Дарія Шкурат з Ольом Кузяк будут співати

Котрий хлопец го зімат?

Дитяча сторінка

Лавреати

V едиції конкурсу

«Лемківщина оком дітини»

Закінчилася V едиція конкурсу «Лемківщина оком дітини». Об'єднання лемків юж п'ятий раз запросило діти малювати краєвиди і знани місця з Лемковини, жеби пізнавати землю наших прадідів. В тим році прислано майже 40 праць-малюнків.

Жирі конкурсу вибрало найліпши праці і призначало 3 головни місця. Треба тіж доповісти, же шитки діти котри прислали свої праці отримали нагороди. Конкурс попровадили: др Анна Барнат і владика Аркадій Троханівський.

Наймолодши діти взяли участь в конкурсі під назвом «Лемківщина оком дітини», а старша група в конкурсі під назвом «Одкаль зме». Представляме лауреатів конкурсу в двох вікових категоріях:

I категорія для діти віком од садочка до четвертого клясу початкової школи („0 – IV"): «Лемківщина оком дітини»:

I місце: Миколай Сидор – Пралківці,

II місце: Петро Лайкош – Щецін,

III місце: Михайло Макух – Криниця,

Праці котри вирізнено:

- Татяна Святківська – Криниця,
- Амелія Охотніцка – Баниця,
- Олівер Сонделські – Баниця,
- Єва Трухан – Висова,
- Габрієла Мрук – Ганьчова,
- Францішек Петрушевські – Ганьчова,
- Софія Новак – Брунаря,
- Емілія Мілер – Брунаря,
- Аніта Клапач – Брунаря,
- Ксавери Ангулські – Баниця,
- Емілія Крайнічин – Ганьчова,
- Мартина Адамік – Брунаря,

- Мартина Хробак – Баниця,
- Кацпер Барнась – Баниця,
- Ніколя Крул – Баниця,
- Лена Крул – Баниця,
- Филип Осьлізло – Баниця,
- Магдалина Святківська – Криниця,
- Антоніна Святківська – Криниця,

В II категорії для діти віком од п'ятого до осмого клясу початкової школи („V – VIII") - «Одкаль зме»:

I місце: Міхаліна Кубіцка – Ганьчова,

II місце: Юлія Бронішевська – Криниця,

III місце: Наталія Святківська – Криниця,

Праці котри вирізнено:

- Оля Гарасим – Криниця,
- Дарія Гарасим – Криниця,
- Семан Глух – Ганьчова,
- Юстина Хрущ – Ганьчова,
- Юстина Мерена – Сьнітниця,
- Павлина Мерена – Сьнітниця,
- Роксана Куруц – Висова,
- Сабіна Жаба – Висова,
- Івона Харидчак – Перемишль,
- Ксеня Лайкіш – Щецін.

Дякуєме шитким дітям, котри взяли участь в конкурсі.

Дякуєме тіж вчителям, родичам і опікунам, яки прислали праці своїх дітей.

Нагороди дітям подарувала Лемківська освітня фундація ім. Івана Криницького.

Просиме до наступной едиції нашого конкурсу. Найлучит нас шитких розсіаних по сьвіті, а діти най оповідають о рідній лемківській землі своїми малюнками. Організатори конкурсу

Оля Гарасим -
Криниця

I місце Міхаліна Кубіцка - Ганьчова

I місце Миколай Сидор - Пралківці

Юстина Мерена - Сьнітниця

Ганя Баюс і Арсенко Гойсак
тіж мають зілля

Наш вінець

Як давно на Матку Біжу...

На Першу Пречисту – Свято Успеня Богородиці – вірні Греко-католицької церкви традиційні сходяться до Новиці, де по богослужіннях одбивається посвячення води в Чудотворним джерелі. Люде приносять святити зілля і плоди, як тіж обжинкові вінці. Давно на тото свято маластів'яне, ропичане, панкняне везли вінець возом без Магуру. Остатній такий віз, штоправда не кін го тягнув, лем трактор, вирушив 20 років тому. Потім юж вшитки пересілися до авт.

В тім році Анна Дзюбина – дівка незмінного організатора попередніх виїздів Андрія Клімаша, заініціювала поворот до давньої традиції. Технічнм організаціом виїзду

За рік тіж возом приїхáme

занявся Ваньо Пастирнак. Прекрасний вінець зо зерна, оздоблений квітам кілька дни плели Анна Дзюбина, Анна Шкурат і Еля Чергоняк зо своїма дівками. А і охочих поїхати тим возом не забракло: не боялися магурських закрутів ани найменши кількалітні Ганя Баюс, Василько і Арсенко Гойсаки, ани кус старша молодь: Дарія Шкурат, Оля і Семан Дзюбини, Настка і Любко Гойсаки, Юстинка і Михал Чергоняки, ани їх родиче. Крас позберани в вишивани сорочки, з марійними піснями в'їхали до Новиці.

По одправах весели і радісни тим самим возом вернули домів. Діти повідаять, же ся їм подабало, хоч як з Магури з'їжджали, то кус страху било, бо і триматися мусіли, але за рік юж автами не підут!

Співають зліва: Славомир
Гойсак, Іван Баюс, Любомир
Гойсак, Еміль Гойсак

Хвилина з минулого

част 3

 ТЕКСТ АДАМ ВЕС'ЮРКА

НА ВИГНАНЮ

Прапрадідів зас силом військо запакувало до вагонів і другий раз вивезли їх на захід. За недовгий час прапрадіове померлі та лежат на чужій для них заміницькій землі.

На кольонії Заменіце жили в більшості новівсяне пов'язани ціж і родинні медже собом, як то було в наших селах. Жили там: Шаршоні, Стримецки, Собчики, Вев'юрки, Єдинаки, Бобаки, Хорошаки, Панкевичи, Шипоши, Марковичи, Щесняки. Мешкали ціж Тилічане: Бреяни і Головчаки, а з часом і Климківски з Мушинки. Втовдиль шитки почулі, же можна збудувати ту лемківській сьвіт.

Колиси почуи єм од стрика: «Ми втовдиль лем в хижи чулі свій зв'язок з Україном, а всядиль вказувалі, што ми лем лемки». Так вчив і дідо Спіридон, бо пам'ятав польську санаційну владу і життя в Горах.

По правді ніхто не хоче, жеби його називати мордерцьом, а по війні поляки лем так виділі кожного українця і нас ціж. Я ціж єм тото одчув в початковій школі в 90-тих роках. А

насьмішніше било тото, же поляки «зза Буга» ліпше гадалі по-українськи як ми, а колі ся сварили то лем по-українськи.

А што ся діяло з іншими Новівсянами, з дальшом стриковом родином? Част поселено в Патоці-Павлінках. Таки-ма родинами билі медже інчима: Чупаки, Гойняки, Тирлічи, Симчаки, Фучки, Панкевичи, Пеляки, Мирни, Сьлівінськи, Даніловичи. Новівсяне скоро находили дорогу до своїх, але і створили нови родинни стежки. Так зробили стрико Павло і стрина Ольга, котра в тот час юж мешкала в Патоці.

Інча част стриковой родини з Новівси вигнана була в познаньску і пільську землю до Тшцянки, Граєва, Стобна. І ту опишу цікаву родинну історію. Дідового брата виселено разом з другом частином села Новавес, як повідали «на Познань». Хоцки родина мешкала далеко, все була близка стриковому серцю през ціле його життя. Головом «познаньской» родини бив брат-близняк діда Петра - Іван, для шитких Ваньо. Хоцки по правді шитки знали што рядила його жена, котра була стриним стрика. Родина Вев'юрків все ся шанувала і шанує до гнеска, хоцки зла доля розшмарила їх по Польщи. Колі наши люде замешкалі в понімецьких будинках почалі глядати своїх родин, з котрима при виселіню розділіліся. І так само било в родині Вев'юрків. Не знам, як найшли до себе адреси, але найшли і почалі писати листи. Анна - мама стрика писала, і то по-нашому, бо до кінця життя кирилиця була єй ближча як латинка. Колі смотрюся на писаня Новівсян в моїй родині то они знали писаті барз добрі по-українськи, в нашій

Наша молодь в перших роках по виселіню

літературній мові. Доказом сут їхні листи, які збереглися до гнеска.

Колі пришов перший лист «з Познання», Анна (стриків мама) прочитала го шитким в родині. А потім почала плакати, бо Новівсяне з Познання написалі што живут в «Велькій Біді» — село по-польски називали Велька Беда. Плачучи повіла «В Горах не било за доброй землі, але не било біді. Мусиме їм помочі!» Почала думати, як по родині зобрати хоц кус пінязів на поміч бідуючим новівсянам. Колі пізніше шитки ся дозналі, же то лем так звет село то родина на заході юж ся так не старала. Лем же то не кінець той історії. Мешканці села Велька Беда в тим і лемки вибрали собі шолтиса поляка, котрий мав на назвиско Ѓлодни. Шитки почалі ся сьміяти з того села та люде не витрималі і написалі писмо до влади, жеби можна било змінити назву села.

Колі виселяно наших люди, поля били обсяїни. Стрико повідав, што конич так гарді в Новівси виросла же «аж ах!». Шитко обродило, а треба било і так ціле богатство лішити. В пивницях ціж лішено грулі та всяді на газдівці інче добро, яке не змістилося на віз. Як приїхалі на захід то запізно било на сіяня. Сіно з Ѓір скоро ся кінчило, а худоба хотіла їсти. На пісках ціж і скоро висохла трава та сіна не можна било зобрати, бо не било де. Люде што правда косили фоси чи береги над озерами і ріками, та і так то не старчало. Треба било їти на заробітки до поляків і робити за кожен десятий мішок зерна, груль, за п'яту кіпку сіна... І ніхто не знав чи дістане заплату за тоту працю. Шитко било залежне од польского газди, а ту било ріжні, а як «ріжні» одчув то на своїй плечах ціж і стрико. Пішов разом зо своїм татом Петром молотити до польского газди в селі Бяла. Цілій день молотілі, а потім мусілі самі ціле зерно внести по сходах на високий під. В кожному міху било веце як 50 кілограмів зерна. Ѓазда «погостив» їх якисом кукуридзяном мамалигом, в якій веце било води як кукуридзі. Стрико з татом то якоси перетерпіли, бо чекалі на заплату, зналі же дістанут за працю хоц кус зерна. Але колі прийшло до заплати, газда з усьміхом повів їм же нич не дістанут, бо як вносили зерно то на поді вкралі солонину. Добрі знали, же там жодной солонини не било. Але што малі зробити. Змучени, голодни, без заплати, зо спущенима головами вернулися до родини на замінітку кольонію. Таки подібні історії малі і інчи наши люде. Тоти ситуації будили жаль в серцях, але і ціж взміцняли зв'язок межде лемківськими родинами.

А тепер кус подібна історія з тамтих часів в родині Шаршонів та Вев'юрків.

Колі вуйко Васько мав юж свої роки дістав покліканя до війська. Вуйко все любив військо, зброю та все што зв'язане з воячком. Барз ся тішив, же їде до війська. Шитким повідав, што буде мав мундур, пістолет, карабін і што наши дівчата по війську будут його барз поважати. Никого не дивувало што має їти до війська на Вижній Шлеск. Разом з ним весело пішов з кольонії Заменіце інший новівсянин - Іван Єдинак (мій вуйко зо страни мами). Колі заїхалі на місце де малі служити як вояки, очи ся їм протріщили. Почулі што вони не правдиви, «непевні обивателе Польскі Людовей» та не можна їм дати в руки карабін, бо вони того негідни. Для них лем може биті військова служба під земльом, в копальні. І так мій вуйко Васько разом з інчими нашими людьми і шльонзаками 2 роки в холоді і часто голоді, за дармо, під земльом «служив в польским війську».

В тим часі стрико юж почав думати поважніше о житю і то ся шитким подабало в родині Вев'юрків і Шаршонів. А найбарже подабалося дідові Спіридонові, котрий задумав, же його коханий внук так як він стане ковальом. Штоби сповнити свої мрії, за згодом стрикових родичів, взяв свого внука до Хойнова, до майстра-ковалю. Майстер погодився взяти стрика до праці в кузьні, на науку ковальства. Тим майстром бив Вацлав Валендовскі, родом з Острова Велькопольского. Барз скоро дідо Спіридон догадався з майстром, а потім іщі то підтвердилі колі ся другий раз зийшли. Били там и стрикова мама, котра виділа же в того майстра єї син не буде мати зьлі. І так било. Од того часу польска родина Валендовских стала як своя, до кінця стрикового житя. А і гнеска вони є нам близкі, а ми їм, далі ся шануєме. Колі по пару роках житя в Хойнові верталіся до рідного Острова, бо як ми тужилі за лишеном рідном земльом, повілі стрикові «Jeśli coś Wam będzie tutaj zagrażało to przyjeżdżajcie do nas do Ostrowa. Będziecie u nas bezpieczni.» Вони кус пізналі, нашу долю та ціж през покоління пам'яталі, як німці нищили поляків під заборами в Велькопольщі. Доля народів є часто барз подібна, лем ми часто того не хочеме видіти.

Стрико в майстра Валендовского скоро став членом родини. Стрика ціж барз і то взаємно, полюбили діти пана Валендовского: Стасьо, Янек і Уля. Майстер дбав ціж жеби стрико пам'ятав о своїх корінях. В тот час де не било нашої Служби Божой, молоде покоління юж кус тратило віру. Дякувати Богу, што старше покоління тримало в жменях пам'ят о «нашим» і вчило любви до свого. Тоту лекцію пам'яти і ми гнеска прібуєме вчити наступні покоління. І стрико до остатніх днів житя мі

повідя: «Колі не затратиме зв'язку з церквом, з рідном мовом та пошаном в родині то не загине. Разом треба лучити, а не ділити.» Така була головна думка стрика. Думка важлива для його родини, як і думам для нас шитких.

А тепер кус о тім, як виглядало життя юж його не молодого хлопця на кольонії Заменіце медже новівсянами і лемками з інших сіл. Час де разом в єдній хижі і на єднім полі газдували помалу мияв. Люде почалі ділити доми і мешканя в яких до того часу жили разом родинами з надійом на того, же подарится вернути в Гори. Ділілі ціж землю котру влада їм «подарувала». На кольонії Заменіце так било в родині Стримецких, Шаршонів і Вев'юрків. Стрико взяв міру і разом з Юліаном Стримецким пішли діліти спільне до тепер поле. Ніхто з тих родин при тім не мав якисого жалю. Але тоту єдність польска комуністична влада прібувала знищити - прібувала переконати декотрих новівсян до тайної співпраці. Новівсяне на того не пішли і отверто повілі сусідам, же треба уважати бо хочут нас заз знищити і поділіти. Таку пропозицію праці «агента» отримав медже інчима Аксентій Стримецкій, і одраз повів о тим стрикові. Разом твердо собі обіцялі, же треба далі давати позір і ся стеречи.

Наши люде од все малі і мают в серці радіст до житя. Хочки не раз била біда, але і так наши предки малі для себе усьміх і віру што прийдут ліпши часи. І так само било на кольонії Заменіце, де тоту радіст видів і творив ціж стрико. Діти і молодь сходилися, жеби разом грати в ріжни гри. Старша молодь організувала цупкайки, котри в Горах звали вечірками. А колі з часом люде купили адаптери, наша музика била юж з платівок, котри в

пачках присилали родини з Канади. Вельким чудом било на кольонії, як Панкевичи купили собі телевізор та ціла кольонія збералася в них. Панкевичи тішилися, же мают дуже гості, а наши люде же можут медже інчима обзерати серяль «Зорро». Старше покоління тримало єднак порядок, штоби на гостинах і часто вечерами сьпівати, а колі бив піст – жеби дома не грало радійо. Але і на кольонії наши люде робили збитки. Раз молоді пішли вночі до родини де било дуже діти, іщи невеликих та позакривали плахтами вікна. Люде з того дому хотілі жеби діти ся виспали, не сходили з ліжок думаючи же мают іщи час, бо било темно. І так тота родина добрі собі спала а молоді новівсяне реготали під вікнами. Корови голодни почалі ричати, бо сонце юж било високо і треба било доїти, то газда з газдиньом вийшли надвір та ся барз здивували, же юж так пізно. Іщи барже збиткували, коли вночі люде ся страшили. Тоту забаву привезлі з Гір. Переважні насльїдували дики та чекали потемки при дорозі хто буде ся вертав домів. Втовдиль на колінах, позберани в довги полотна, починалі вдавати диків та іти за тима людьми. Найбарже тішилися як хтоси ішов сам, втовдиль страшіня било найліпше. І так наприклад вистрашили Югаску Стримецку з роду Головчак, котра так ся злякала, же так скоро летіла домів, же колі отворіла двері - впала без тями, колі ей родина очутила то і так зо страху не знала гадати, бо ей мову одняло. По 40 роках допіро призналіся ей тоті, яки той ночі збиткували. Та по тих жартах ніхто до себе не мав жалю, бо шитки зналі же подібні виглядало житя в Горах.

Тепер перейду до релігійного житя на кольонії. Люде вчили діти рідних молитов. Малі привезени з Гір молитовники, Сьвяте Письмо чи ікони. Тото людяма помагало, бо не било

Прабабця автора статті - Юлія Єдинак з мужем Андриєм. Дівча котре стоїть то бабця - Іванна Єдинак. Роки 30 XX століття Нова Вес

рідної церкви. Новівсяне шитки білі греко-католиками, по 1947 році наша Церква була знищена і заборонена. Та і так новівсяне не піддаліся і хочки ходілі до костела, все в серці малі рідну віру. Што правда молоді цікави білі римо-католицьких обрядів і хотілі видіти ціж што то є тота «пастерка» та інчи несхідни богослужіння. Так било і зо стриком, який разом з приятельом Штефаном Собчиком пішли на пастерку до Хойнова. В часі пастерки спостерегли што іщи пару є лемків котри не знаючи римо-католицьких молитов та порядку пастерки цікаво обзералі тот обряд і кус крутилися. Спостеріг тото ксьондз та на проповіді голосно повів, жеби люде на той пастерці добрі ся стерегли бо «między nami tutaj w świątyni są ukraińscy mordercy.» Стрикові і пану Штефанові стало од тих слів мокро на хирбеті зо страху. Вони думалі, же шитки на них смотрят. Од того часу стрико юж ніколи не пішов на пастерку...

Та не шитки ксьондзи таки били. В Заменіцах римо-католицьким парохом бив заслужений, юж покійний лігницький пралат Бохняк. Він в костелі казав нашим людам сьпівати по-нашому медже інчима коляди і остерігав, што гріхом є на своє забиті і свого ся виречи. Колиси я особисто на Бірілії Народів у Лігницьі за тото йому подякував. Він одповів: «Ja mogę nie szanować ich obrządku i tradycji przodków? Ja też jestem góralem i wiem, że należy pielęgnować miłość do gór.» Думам же постава таких польских сьвященників, хочки на жаль била рідком, ціж помагала нашим триматися свого і чекати на волю греко-католицької Церкви в Польщі.

Новівсяне думаючи чи мают ходити до костела на римо-католицькі Літургії, думалі ціж чи не піти до Михалова на православну Літургію. З єдної страни притігало їх своє, близьке, та з другої страни пам'ятали як в Горах в Новівсі не дійшло до переходу, чи як некотри повідають до повороту на православія. Щавничане котри ціж білі греко-католиками і їх виселено на кольонію Ярошівка вибрали дорогу до православної церкви, жеби втримати всхідній обряд. Колі білі юж греко-католицькі Літургії в костелі в Заменіцах то шитки повернули там. Але треба знати же до того часу в православній церкві вінчаліся, робили кстіни і похорони.

Пан Панкевич, новівсян з кольонії задумав єднак піти до Михалова на православну Службу Божу і висповідатися. Пішов і што задумав то і зробив, але колі вернувся бив барз обурений, бо єгомосьць за покуту казав йому записатися до польської комуністичної партії. О тім повів шитким на кольонії не зважаючи на тото, же гломів таємницю сповіді. А тим православним сьвященником бив о. Левяж. Знам же до гнеска тота особа для православної Церкви є проблемом, але правда може нам шитким помочи смотріти ся на себе з братньою любовію. Так і до смерті думав стрико, котрий часто ходив до Михалова, Лісьца, Зимной Води та ніколи не сварився на релігії. Полюбив тамтешніх люди і все нам повідав: «То наши люди!»

Весілля на Заході бабці та діда автора статті - Іванни Єдинак і Йосифа Найки зо Щавника. 1948р., західні землі Польщі

ТЕКСТ АДАМ ВЕСЬЮРКА

Війна в Україні змінила Європу, а може і світ. Не можемо не видіти того терпіння, як і зв'язку з державом де терпят, бідують, плачут та гмерают штодня наши люде. Російский ворог заберат Україні не лем житя народу, але краде ціж історію. Фальшування історії через Росію та ей церкву тягне ся віками. В тот час сьвяті українського народу сут барз потрібні, жеби підкріпляти віру, надію што Бог допоможе вигнати російську біду з нашої української землі.

Не біймесь боронити правди в історії України, бо то ціж наша лемківська історія. Гнеска хочу приблизити імена сьвятих українського народу, котрих можемо видіти на наших лемківських іконах в церквах на рідних землях. Тима сьвятима сут братя-мученики: Борис і Гліб.

На хрещеню Борис і Гліб дістали імена Роман і Давид. Отримали добру освіту, в християнским дусі. Братя хотіли насльїдувати свого тата - київського князя Володимира Великого. Борис отримав у спадок од тата Ростів, де князував барз мудро. Князь Володимир видів таланти Бориса і дав йому військо, штоб пішов походом на печенігів. В 1015 році гмер київській князь, сьвятий Володимир Великий. Борис довідався про смерт тата, коли вертався з походу по перемозі над печенігами. Сьвятополк (братанич Володимира Великого - син вбитого Ярополка) не хотів ся ділити владом в Київській державі. Вважав, же йому є належний київській престіл, та задумав вбити шитких володимирових синів і стати на Русі самодержавним володарем. Братя Борис і Гліб не хотіли боротися о владу в Києві. Князь Сьвятополк задумав одначе вбити обох братів. Князі Борис і Гліб тото перечували, та не хотіли війни і проливу кирви. Вони погодилися на тото, што Бог їм назначив, а била то мученичка смерт з наказу Сьвятополка. Борис загинув на річці Альті 24 липня, а Гліб 5 вересня недалеко Смоленська. Бориса вбито списом, а Гліб згинув від удару ножом. Бориса похоронено в Вишгороді, а Гліба в Смоленську. Штоби покарати Сьвятополка за вбивство братів, київській князь Ярослав Мудрий воював з ним 4 роки, аж його переміг. В історії за вбивство сьвятих братів князь Сьвятополка названо «Окаянним» - проклятим і не знаме де загинув, десі за границями Київської Русі, меже землями Польщі і Чехії. Князь Ярослав Мудрий почав канонізацію мучеників. Сини Ярослава Мудрого 20 травня 1072 року перенесли мошчі мучеників до Києва. Тоту подію вважає ся за закінчїня канонізації. Вони стають руськими сьвятими, яки є заступниками шитких київських князів. Вони є помічниками в битвах, вказуют князям потребу єдности Русі, штоби не вою-

вали меже собом. Вони по смерті стали покровителями Вишгорода, а наши предки могли видіти ікони тих сьвятих мучеників в лемківських церквах, меже іншими в Туриньским.

Думам, же тот заклик мучеників Бориса і Гліба є і гнеска нам потрібний. Про мученицьку смерт Бориса і Гліба дознаємє ся з давньокіївських записів в «Повісті временних літ» літописця Нестора з 1115 рока. Літописець ціж пише о нас - лемках, як о племені Білих Хорватів, яких приєднав до Київської Русі Володимир Великий. А ми як Біли Хорвати очами Нестора били «біли» - то є «західни», а хорвати зато, же жиєме в горах, бо для Нестора ми били як західне племєно людей гір в границях Київської Русі.

На кінець зацїтую слова літописця Нестора котрий пишучи свою повіст видів юж сьвятїст князів Бориса і Гліба:

«Чи бачите, браття, як висока покїрність старшому братові? Якщо б вони опиралися, то навряд чи б спромогли ся такого дару від Бога. Багато нині юних князів, хто не корить ся старшим і за опір їм бувають забиті. Але вони не уподібнюють ся благодаті, якої удостоїли ся ці сьвятї».

На жаль такой мученицької смерти гнеска є барз дуже на сході України, де Сьвятополка Окаянного насльїдує московська держава.

В порогах Лігницького ліцею

ТЕКСТ АДАМ ВЄВ'ЮРКА

Продовжуємо історію будинків нашої лігницької школи. На вулицю Панцерну ми перейшли в 1993 р. з Площі Завадзкого, якої назву вже тоді змінили на Площу Кляшторну. Це було по виході радянських військ з Лігниці. Може не знаєте, але в тамтих часах Лігницю називали «Малою Москвою», на основі числа радянських жовнівців, які жили в місті.

З 1945 по 1993 р. у місті дислокувався штаб Північної групи військ радянської армії. Росіяни займали 1/3 міста. І так в місті за високими мурами жило друге місто (не була то виділена одна частина, тож в різних частинах міста можна було натрапити на високий мур і варту). В тому іншому світі теж були магазини, школи, пекарні, та місцеві жителі туди не могли ходити. Коли росіяни опустили місто, лишилися вільні будівлі. І так ми дістали нову школу, яке спочатку стояла за великим муром. В неї лишилося дуже радянських слідів. Були російські написи, червоні зірки з червоним написом ССРСР, а навіть був пам'ятник Леніну перед школою. На сьогоднішній спортивній площі було місце, де ремонтували танки. Це місце було так занечистене різними смаками, що ще до сьогодні за парканом є глибока діра, бо місцева

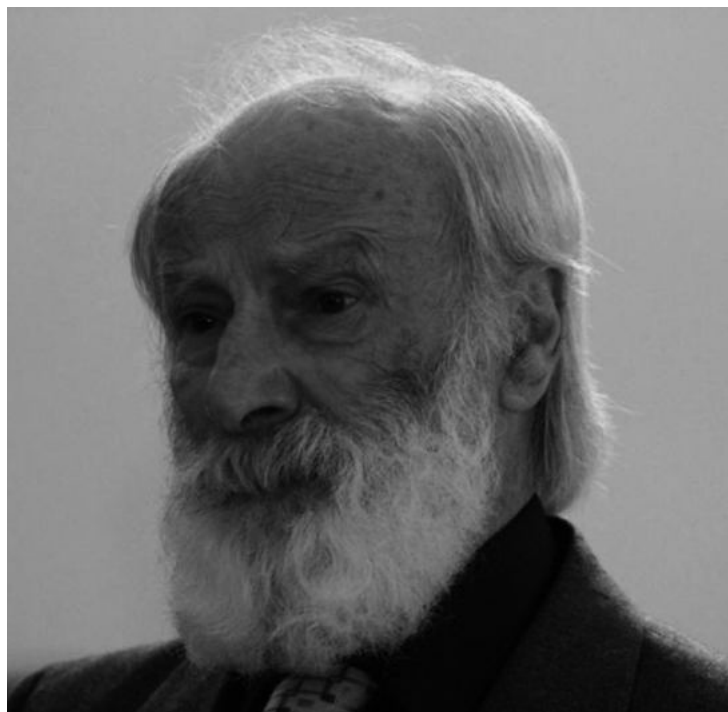
польська влада вибрала скажену землю. Я це все бачив, тоді був я учнем 3 класу, ще пам'ятаю що в каналі, тим де була вода - пан консерватор ловив карасі.

Треба нам повернутися до майже половини XIX століття, бо тоді побудовано нашу школу. Частина Панцерної вулиці також поміняла назву, сьогодні це вулиця Тараса Шевченка. А школа має за покровителя лемківського поета Богдана Ігоря Антонича з Новиці на Лемківщині.

На початку школа називалася Elisabethschule. Це був приватний євангельський ліцей. Його заснував Johann Koschmider (1858-1952) зі своєю жінкою Elisabeth (1863-1927). Це була школа виключно для дівчат та її засновано тоді при вулиці WießenburgerstraÙ 4a (вулиця Сеймова). В роках 1909-1928 її звано Koschmidersche Anstalt. Директоркою була Elisabeth Koschmider. Після її смерті школу перейменовано на Elisabethschule, а новою директоркою стала Anna Ohnesorge. У 1930 році архітектори Pantke і Keidel з міста Görlitz, виграли конкурс на розбудову школи в стилі Neues Bauen. При вежі де був годинник запроєктовано школу яка мала бути побудована з шістьсьцінів о різних висотах та широкостях розділених мурами. Школа була дуже модерна, між іншими на даху був відкритий тарас, де можна було проводити уроки просто неба. В 1938 г. школу переняв Вермахт. Після війни школу перейняла Північна група військ радянської армії. А від 1993 р. вона стала нашою школою, тобто комплексом Загальноосвітніх Шкіл номер 4 ім. Богдана Ігоря Антонича і так є до нині. Надіємось що назавжди.

Комплекс Загальноосвітніх Шкіл номер 4 ім. Богдана Ігоря Антонича в Лігниці

Михайлу Вархіву
На прощання

Михайло Вархів

Михайле

Чути осінь
Твої церкви
Приберуть кольорів.
Висохли в горах потоки
А на лицях наших
Бурхливі ріки сліз

Михайле

Ти так тужив
За своєю землею
Так любив її
І привертав до пам'яті
Поколінням розумних
Наших дітей
Сотні знищених церков

Михайле

Таке горе в Україні велике
Як наші гори
Іди туди до Господа
Прокинь Його
Щоб не спав
А сядь собі під березою
Небесної ватри й весело співай
Там Твій церковний рай
І чекай на нас
Поспішимо до Тебе
На нас також прийде час

До побачення
Михайле
До побачення
Вічна Тобі пам'ять

Упокоївся в Бозі **Михайло Вархів**. Покійний народився в Крампні, як 6 літня дитина виселений бив в Гожівське воєводство. По 20 роках перший раз відвідав рідні Гори і під впливом краси церков, зачав творити їх моделі. Так од 50 років «зменьшував» лемківські церкви би змістилися в його працях і гнеска лишив по собі найвеце моделей наших церков в Польщі, а, можливо же і на сьвіті. Пан Михайло створив чудови маленькі церкви в більшости з Лемківщини, але тіж і з Бойківщини, Гуцульщини і з другої страни Карпат – зо Словащини. Деякі моделі церков сут створени лем на основі фотографій, бо тих церков гнеска не найдеме. Зато моделі неіснуючих церков сут особливо цінніма.

Покійний творив не лем моделі церков, а і придоріжних капличок. Лишив по собі тіж моделі хиж, медже інчима рідну хижу з Крампной. Створив макету села Крампна. Моделі били творени зо склейки, а гонти з дерева. Бані церков крити бляхом били роблени з алюмініювих бляшанок. Михайло в 1972 році оженився з Ольгом і замешкав в Лігниці. На сьвіт прийшли діти: син Петро і дівка Ірина. Місце праці артиста то єдна кімната в бльоку. Родина підтримувала його пасію. Син Петро робив знимки і поміри церков, яки треба било зменшити до малої моделі. Мінатури церков били виставляни в Польщі, медже інчима в Щеціні, Гожові, Тшчянци, Валчу, Зеліной Горі, Вроцлаві, Перемишли, Любліні, Бортним та кільканадцет разів в Лігниці і околиці. Об'єднання Лемків признало нагороду «Вірний предкам», яку Покійний отримав 28 квітня 2022 року. Михайло помер 30 серпня 2022 року. Лемки втратили людину-патріота, людину – щирю душу.

Вічная Йому Пам'ять!

Колегія Всеукраїнського Товариства «Лемківщина», Правління Львівської обласної організації «Лемківщина», Фондації дослідження Лемківщини висловлюють глибоке співчуття Старійшині Львівського обласного товариства «Лемківщина», багатолітньому члену Правління Львівської обласної організації «Лемківщина», донедавна багатолітньому члену правління Фондації дослідження Лемківщини, колишньому члену колегії Всеукраїнського Товариства «Лемківщина» та колишньому члену Президії СФУЛО, громадському діячеві Андрію Івановичу Тавпашу з приводу смерті дружини, **Анни Сергіївни Тавпаш**, яка 25 вересня 2022 року, на 86-му році життя, відійшла у Вічність. Вічна їй пам'ять.

21.07.2022 Новиця. Мало місце посьвячення і відкриття галереї Михайла Марковича. Михайло Маркович – меценас штуки, колекціонер, почесний громадянин міста Львова і почесний професор Львівської академії мистецтв. Зібрав велику колекцію робіт видатних українських художників, зокрема Івана Труща і Епіфанія Дровняка - Никифора, видав два альбоми о їхньої творчості, став ініціатором і організатором встановлення пам'ятників Трущу і Дровняку. Член Головної управи ОЛ, голова гуртка ОЛ в Новиці. В галереї «премеровом» виставом була вистава творів Сергія Міхновського.

22.07.2022 Мала місце традиційна загально-церковна проща греко-католиків на св'яту гору Явір. Відслужено Молебен до Пресв'ятої Богородиці, а після нього розпочалася Божественна Літургія, яку очолив архієпископ і митрополит Перемиско-Варшавський владика Євген Попович. Разом з митрополитом співслужили владика Володимир Ющак - єпископ Вроцлавско-Кошалінський, владика Аркадій Трохановський - єпископ Ольштинсько-Гданський, та священники з всіх трьох єпархій у Польщі і з Словаччини. В одправах брали участь українські біженці і вірні з різних куточків Польщі, які з'їхалися на Лемківську Ватру і прочане, які розпочали свою мандрівку 18 липня в Люціні на Словаччині.

22-24.07.2022 В Ждині мала місце ювілейна 40 «Лемківська ватра». Старостом бив Михайло Маркович з Новиці. В суботу на офіційним відкритті Ватри під пам'ятним хрестом зложено квітя та запалено жертвам акції «Вісла» символічне світло. Серед запрошених гості слово взяли: Митрополит Перемиско-Варшавський кир Євген Попович, єпископ Горлицький кир Паїсій Мартинюк, посол польського Сейму Володислав Косіняк-Камиш, радна Сейміку малопольського воєводства Ядвіга Вуйтовіч, Староста горлицького повіту Марія Губала, Генеральний консул України в Кракові В'ячеслав Войнаровський, Війт гміни Устя Руске Збігнєв Людвін, члени спільної Комісії уряду і меншин др Мирослава Копистянська і др Григорій Купрянович, віцемаршалок вармінсько-мазурського воєводства Мирон Сич і інші.

30-31.07.2022 В Лугах, недалеко Гожова зорганізовано XXXII «Лемківську ватру». В артистичній програмі виступили: «Надія», «Оркестр св. Миколая», «Ефір», «Лемко Тавер», «Гойраки», «Ластівчата», «Гречни Фраїрки», «Інтраде», «Файна Ферайна», «Демай», «Людмила Кравчук», «Goryzvit».

5-6.08.2022 В Михалові СЛ організувало 42 «Лемківську ватру на чужині».

ТЕКСТ **ВАСИЛЬ ШЛЯНТА**

Інфо за лем-часом

з циклю **Лемківська хроніка**

7.08.2022 Лося. Музей «Dwory Karwacjanów i Gładyszów» і гмінний осередок культури в Ропі організували Св'ято лосянських мазурів.

13.08.2022 Ансамбль пісні і танцю «Ослав'яни» з Мокрого відзначав 50 років своєю діяльністю. ОЛ репрезентували Анна Барнат-член Головної управи ОЛ, Михайло Маркович - член Головної управи ОЛ і Григорій Суханич - заступник голови ОЛ.

14.08.2022 В Мокрому мало місце 30 Св'ято культури над Ославою. В артистичній програмі виступили: «Лем Ми», «Співанка», «Малинячок», «Ослав'яни», «Відимо», Дарина Заболотна, «Студенти танцюють», «Лемківський Перстеник», Таня Сцібайло, «Капеля Зберана», «Оркестр св. Миколая».

20.08.2022 В Команчи закінчилася Сарепта Родин.

28.08.2022 Новиця. Новичане і їхні гості св'ятакували празник Успіня Богородиці. Мало місце традиційне посьвячення вінців, зерна, овочів і води в чудотворним джерелі. Прекрасні вінці зрихтували новичане і молодь з Маластова, яка приїхали на кermesh «за Магуру» пристроєним возом.

30.08.2022 Лігниця. Помер Михайло Вархів - лемківський артист, який майже 50 років творив мініятури церков в більшості з Лемківщини, але тіж з Бойківщини, Гуцульщини і з другої страни Карпат – з Словаччини.

4.09.2022 Краків. В краківській Філармонії відбувся урочистий концерт репрезентативного чоловічого хору Об'єднання українців Польщі (ОУП) «Журавлі». Тим же концертом хор св'ятакував 50 років своєю творчою діяльністю.

Журавлі у Краківській Філармонії

4.09.2022 Білянка. Мав місце концерт з нагоди 25 років існування ансамблю «Серенча». Свою діяльність ансамбль зачав в 1997 році з ініціативи Романа Корбича, Петра Квокіл і Мирослава Троханівського. В репертуарі «Серенчи» найдеме стари, часом юж призабити, лемківски сьпіванки в нових аранжаціях, як і власни композиції членів ансамблю.

8.09.2022 На 97 році життя померла королева Великобританії Єлисавета II. Царювала над британском і парунадцетьома інчими державами 70 років і 7 місяців – найдовше за цілу історію британской монархії. Наступником на королівским престолі став син покійной, який прийняв ім'я Карл III.

10.09.2022 Явожно. В лісі при пам'ятнику жертвам концтабору проходили центральни відзначення 75 річниці акції «Вісла». Одслужено заупокійну Літургію за души помордуваних українців – невинних в'язнів в 1947 – 1948 роках. Божествену Літургію очолив архієпископ Євген Попович, митрополит Перемиско-Варшавський. До Явожна приїхали медже інчими: владика Володимир Юшак, єпископ Вроцлавско-Кошаланський, представники духовенства з усіх трьох єпархій УГКЦ у Польщі, Генеральний консул України в Кракові В'ячеслав Войнаровський, представник польського Сойму, представники шлезкого Воеводи, Президент міста Явожна Павел Сільберт, Голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка, члени Головної управи Об'єднання лемків - Олександр Маслей і Михайло Маркович, молодь українских шкіл у Польщі і численно учасники з різних частин Польщі і України.

Музей Епіфанія Дровняка в Криниці

16.09.2022 Криниця. В музеї Епіфанія Дровняка (офіційно іменуваним «Музейом Нікіфора») презентували публіці виставу сучасних ікон, написаних під час верштатів в Новиці, в яких брали участь артисти з Польщі, України і Білоруси.

24.09.2022 Горлиці. Своє засідання провела Головна управа ОЛ. Оцінено проведення XXXX Лемківской ватри в Ждині. Прийнято рішення оглядом діяльності ОЛ в 2023 році.

26.09.2022 Горлиці. Об'єднання лемків переслало на руки війтів гмін Устя Руске і Ропа і на руки Директора регіональной управи водяной господарки письмо в справі тлінних останків людей, які одслонила висихаюча вода

в Климківці. Зміст письма і відповіді на нього можна прочитати на сторінці Об'єднання лемків www.lemkounion.pl.

03.10.2022 Ряшів-Горлиці. Державне водяне господарство «Польски води» переслало відповідь на письмо ОЛ з дня 26.09.2022.

5-9.10.2022 Горлиці. Проходив 8 Фестиваль ім. Зигмунта Гаупта. Партнером в його проведенні було Об'єднання лемків. В рамках фестивалю мали місце численні авторски стрічі і дискусії, медже інчими з літератами з України: Наталійом Сняданко і Юрійом Андруховичем.

8.10.2022 Краків. В Медженароднім центрі культури стрінулися любителі творчости Богдана Ігоря Антонича. В події «Краківска ніч поезії – Антонич і Грабан» взяли участь поети, яких творчість є інспірувана кольоровим сьвітом Антонича – Володислав Грабан і Катажина Шведа, якої родина походить з Перегримки.

Лемківський народний календар

Користаючи з книжки Василя Баволяка під наголовком «Лемківскы приповідки і приказки зо Святковы Великой і околиць» лемківський народний календар опрацював для Вас **Іван Рубіч**

Осінь

Восени воды лыжка, а болота діжка.

Осінна слота, недуже дощу, а дуже болота.

Восени і воробель богатий (по жебрах не ходит).

Восени і заяц выпасений.

Восени потіха, є міх і до міха.

Восени пусто на дворі, але тісно в коморі.

Чим веце восени воды, тым веце на яр погоды.

Што восени в коморі, то взимі на столі.

Як осін довго тепло тримат, то наглі прийде зима.

Як осін з туманами, то зима зо снігами.

Осін тому дарує, хто їй припилює.

Того осін не дала, чого яр не засіяла.

Як в вересни грім, то буде довга і тяжка осін. В жовтни ціпом бити, а не, газдо, на пецу сидити.

Жовтень в поле, дики гуси за море.

В листопаді мороз тримат, то не довга буде зима.

Як в листопаді листя не опадают, довгу зиму заповідают.

Як в листопаді перуны стріляють, довгу зиму

Дороги читаче!

Якшто Ваша родина побільшилася в 2021 або 2022 році - просиме поділіться своєю радістю і до 14 грудня присилайте фотографії діточок, народжених в 2021 і 2022 роках для публікації в різдвяним номері «Ватри»

ВАТРА

lem.www - вартат зазріти, послухати...

Центр культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях:
концерти, виставки, прелекції, презентації;
Бібліотека ім. Василя, Теофіля і Олександра Курилів
www.facebook.com/CKAntonycz

Свято лемківської культури "Лемківська ватра"
Ждиня, 22-24 липня 2022 р.
www.watrazdynia.pl; www.lemkounion.pl

Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
<http://lemkoeducationfound.is-great.org>

Радіо „Кермеш” Передачі: неділя 22:30
www.facebook.com/Kermesz

Радіо „Скриня” Передачі: понеділок 18:10
www.radio.rzeszow.pl/audycje

„Лемківська сторінка” www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко” www.radio-lemko.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Лігниць

ім. Б.І. Антонича - www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі

ім. М. Шашкевича - www.szaskz.edu.pl

Світова федерація українських-лемківських
об'єднань www.sfulo.com

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być
utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw
Wewnętrznych i Administracji.

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис **ВАТРА**):

Ольга Буковська, Вроцлав - 100,-

Сердечно дякуємо всім, які нам
допомагають. Боже заплат!

Редакція **ВАТРИ** Головна управа ОЛ

Передплата ВАТРИ

Ціна одного примірника 3 zł. + 4,30 zł. поштової оплати в Польщі.

Річна передплата 4 x 3 zł. + 17,20 zł. (кошти пересилки) = 29,20 zł.

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - 13 zł.

Річна закордонна передплата 4 x 3 zł. + 52,00 zł. (кошти пересилки) = 64,00 zł.

Передплату замовляти за адресою Редакції.

Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków

BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Видає / Wydaje

ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW Zarząd Główny
ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

ВАТРА
квартальник

Редагує колегія

Анна БУКОВСКА **головний редактор**, Ігор КОВАЛЬСЬКИЙ **дизайн**
Адам ВЄВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl
Григорій СУХАНИЧ, Василь ШЛЯНТА, Наталія ГЛАДИК

Технічне оформлення Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

ADRES REDAKCJI ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

Свято лосянских мазярів велика імпреза в малім скансені.

Велике зацікавління пляном Лосі зо списом газдів на ден 1.09.1939

 ТЕКСТИ ПЕТРО МОРОХ

Юж тринадцет років в Мазярській загороді, в лемківским селі Лося, організуют Свято лосянских мазярів – сьвято села яке пригадує мазярів-газдів, яки на зломі 19. і 20. столітя створили свою рухому імперію, в якій «границях» розвозили дегеть, мазь і інчи продукти з ропи – од Брна по Одесу, од Ключ-Напокі по Ригу. Подія має приємну, вакаційну формулу, та разом з тим має і богату програму: майстер класи, вистави, презентації, концерти і шторічний мазярський конкурс. Кожного рока сьвято має інчий наголовок, довкола якого будуваний є сценарій події. В загороді оповідали юж гостям сьвята о конях, возах, мазярским заробітку, ропі і прекрасних лосянских дівчатах і невістах.

Ой поїде мазяр в сьвіт...

Кожного рока число гостей на лосянській події фурт росне – 7 серпня 2022 рока било то близко 1300 людей. Лем єдного жаль – покля живима били мазяре, били серцьом сьвята, вказували як вточити бочку на мазярський віз чи як насмарувати колеса мазьом. Тепер юж не годен почути на сьвяті мазярів автентичого закликуну «Мааазі, мааазі, фіштрон, оліва, дзєгєць!»

Мамо, а тото што?

ГРЯДА

(*ua.гряда, pl.grzęda*)

ВЕРХНИНА

(*ua.вершки, pl.śmietanka*)

УЙЧЫНА

(*ua.дядина, pl.wujenka*)

КУБ

(*ua.стегно, pl.biodro*)

ВАРИХА

(*ua.черпак pl.chochla*)

МОРИМУХА

(*ua.мухомор, моримуха, pl.muchomor*)

з моїй полицки

Стежками предків: Любачівський повіт. Путівник, Львів 2019, 200 с.

Публікація в рамках проєкту «Стежками предків», який реалізує громадська організація «Вирій» за підтримки Українського культурного фонду, а координує Роман Стрехалюк. Книжка описує культурну спадщину Любачівщини – частини етнографічного регіону Надсяння. Читач знайде описи збережених дерев'яних і мурованих церков, цвинтарів, хрестів і капличок в містах і селах повіту, інформацію про історію і географію регіону, особливості культури і народного мистецтва, видатні особи. Як і повинно бути в путівнику – на кожній сторінці кольорові фотографії. Авторами текстів сут Ольга Свідзинська, Тарас Радь, Андрій Котлярчук.

Стежками предків: Сяніцький повіт. Путівник, Львів 2021, 296 с.

Чергова публікація проєкту «Стежками предків», тим разом присвячена Сяніччині на Підкарпатті. Територія Сяніцького повіту належит аж до трьох українських етнографічних регіонів: Лемківщини, Бойківщини і Надсяння. Як і в попереднім томі про Любачівщину, путівник отверят пред читачом (мандрівником) історію повіту, культурну і мистецьку спадщину, особливо сакральну архітектуру, традиції, постаті. Сут фотографії, мапи і практичні поради туристам, як тіж пропозиції конкретних маршрутів. Авторами текстів сут Ольга Свідзинська, Тарас Радь, Іван Патріляк, Альона Тронь, Ольга Соляр, Михайло Скоп.

Молода Лемківщина, Ватра зове. Співаник, Львів 2022, 88 с.

Львівська обласна молодіжна громадська організація «Молода Лемківщина» видала співаник, в котрим замістила найчастіше співани пісні з Лемківського краю (близко 80). До вшитких текстів додано гітарови акорди, сут тіж варіанти текстів і мелодій. При кожній співанці, котра є в репертуарі сучасних гуртів або солістів, зазначено назви їй сценічних виконавців. Співанки сут упорядкувані згідні з алфавітом, тож легко їх однайти при спільним співаню.

Oryna Słobodzian-Ksenicz, Andrzej Ksenicz, Krzywa (łem. Krywa) (nie)zwykle miejsce na Ziemi i nasza historia..., Zielona Góra 2022, 114 s.

Монографія села Крива в Горлицьким повіті, в котрій автори поєднали історичні інформації о рідним селі з наукових, енциклопедичних і популярно-наукових джерел, як тіж зо споминів давних мешканців Кривой і їх нащадків, котри вродилися юж «на заході». Крім загальних розділів про історію, депортації, географію, в книзі сут розділи, присвячені історії церкви в Кривій і їй парохів, як тіж окремим родинам, напр. родині Бибель, Демчар, драматичним життьовим стежкам і коротким споминам крив'ян. Публікацію доповняють давні і сучасні фотографії, стари документи, мапи, в тім мапа господарств, діаграми, таблиці.

